

Situació d'aprenentatge¹

Títol	<i>Anníbal a Itàlia: les grans batalles de la Segona Guerra Púnica</i>
Curs (nivell educatiu)	1r ESO
Àrea / Matèria ² / Àmbit ³	Àrea: Àrea de coneixement del medi social i cultural Matèria Matèria: Ciències Socials: Geografia i Història Àmbit Àmbit: Àmbit Socials

¹ Les situacions d'aprenentatge són els escenaris que l'alumnat es troba a la vida real i que els centres educatius poden utilitzar per desenvolupar aprenentatges. Plantegen un context concret, una realitat actual, passada o previsible en el futur, en forma de pregunta o problema, en sentit ampli, que cal comprendre, i a la qual cal donar resposta o sobre la qual s'ha d'intervenir. És en la seva resolució que l'alumnat assolirà les competències. [Annex 5. Aprenentatge basat en situacions](#). Són propostes pedagògiques orientades al desenvolupament de les competències.

² A l'educació primària fem referència a les àrees i a l'educació secundària obligatòria i el batxillerat a les matèries.

³ Agrupació d'àrees o matèries que s'imparteixen de manera integrada.

DESCRIPCIÓ (context + repte)

Per què aquesta situació d'aprenentatge? Està relacionada amb alguna altra? Quin és el context?⁴ Quin repte planteja?⁵

Com va aconseguir Anníbal derrotar Roma en diverses batalles dins del territori italià i per què, tot i això, Roma va acabar guanyant la Segona Guerra Púnica?

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge s'afavoreix l'assoliment de les competències específiques següents:

Competències específiques	Àrea o matèria
● CE1. Interpretar el temps històric utilitzant nocions de cronologia, causalitat i simultaneïtat. ● CE2. Analitzar fets i processos històrics rellevants del passat, identificant causes i conseqüències. ● CE3. Utilitzar fonts històriques diverses per construir explicacions sobre el passat. ● CE4. Localitzar i analitzar espais històrics mitjançant mapes i altres representacions geogràfiques.	Ciències socials

⁴ Context: conjunt de circumstàncies que expliquen un esdeveniment o una situació i que envolten un individu, un col·lectiu o una comunitat, etc.

⁵ Un repte és un desafiament que sorgeix d'una pregunta, un problema, un cas, una polèmica, una recerca, un encàrrec, un projecte, un servei..., situat en un context. Resoldre'l implica mobilitzar sabers i connectar accions a partir dels quals es desenvolupen capacitats personals.

TRACTAMENT DE LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS⁶

1. Competència ciutadana: es promou la defensa de la dignitat de les persones en un context de sostenibilitat ambiental, econòmica i social. D'altra banda es treballa el desenvolupament de la consciència cívica, en què l'alumne o alumna analitza la pròpia identitat, que requereix la comprensió crítica de la realitat social, política, científica, ecològica i econòmica des d'un punt de vista local i alhora global, per dirigir accions per a la seva millora.
2. Competència emprenedora: es pretén identificar oportunitats per innovar i actuar transformant les idees en projectes en un context real. Implica prendre decisions i requereix ser responsable de les pròpies accions.
3. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre: en les activitats s'exigeix implicar-se de manera activa, autònoma i permanent en l'aprenentatge, així com en l'actualització constant dels coneixements i en l'adquisició de noves habilitats. Es treballa i avalua tenint presents conceptes com l'autoregulació de l'aprenentatge, l'autoconeixement i l'autoestima, el benestar emocional, la col·laboració i el treball en equip. També cal participar activament amb altres persones en la realització conjunta d'un projecte o acció, amb actitud cooperativa i col·laborativa en les tasques dins d'un equip, entenent que es treballa per a un objectiu comú, amb responsabilitat, empatia i respecte per l'altre.
4. Competència digital: ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge en el treball i per a la participació en la societat. Consisteix en el desenvolupament d'hàbits d'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge i la comunicació prenent en consideració la seguretat, la privacitat i la propietat intel·lectual

⁶ Les competències transversals són: competència ciutadana; competència emprenedora; competència personal, social i d'aprendre a aprendre; i competència digital.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE I CRITERIS D'AVALUACIÓ

Objectius d'aprenentatge⁷ Què volem que aprengui l'alumnat i per a què? CAPACITAT + SABER + FINALITAT	Criteris d'avaluació⁸ Com sabem que ho ha après? ACCIÓ + SABER + CONTEXT
1. Conèixer la història antiga del món mediterrà: com vivien, com s'organitzaven, com construïen, com pensaven, etc.	1. Identifica i ordena cronològicament els principals fets de la Segona Guerra Púnica. 2. Explica les causes i conseqüències de les principals batalles desenvolupades a Itàlia.
2. Conèixer la història del món mediterrani durant l'Edat antiga i entendre'l com un espai cultural amb molts elements comuns	3. Localitza en un mapa les batalles més rellevants i descriu la importància estratègica del territori. 4. Analitza de manera senzilla l'estratègia d'Anníbal i la resposta romana.
3. Entendre la importància de les estratègies militars i el seu paper en la configuració d'elements d'identitat cultural.	5. Utilitza vocabulari històric bàsic de manera adequada.

⁷ Les competències específiques estan formulades de forma general i convé concretar-les per definir quins seran els aprenentatges que s'adquiriran amb la realització de la situació d'aprenentatge. Aquesta concreció ha de permetre formular unes competències pròpies de la situació d'aprenentatge que són l'equivalent dels objectius d'aprenentatge.

⁸ Els criteris d'avaluació es poden desplegar en indicadors. Un objectiu d'aprenentatge pot relacionar-se amb un, dos o més criteris d'avaluació.

SABERS

Amb la realització d'aquesta situació d'aprenentatge es tractaran els sabers següents:

	Saber	Àrea o matèria
1	Bloc: Història antiga • Roma i Cartago: causes de les guerres púniques. • La Segona Guerra Púnica. • Anníbal Barca i la seva estratègia militar. • Principals batalles a la Península Itàlica: ○ Batalla del riu Trèbia ○ Batalla del llac Trasimè ○ Batalla de Cannes • El paper del territori i la geografia en els conflictes bèl·lics. • Conseqüències de la guerra per a Roma i el Mediterrani.	Àrea de coneixement del medi social i cultural

DESENVOLUPAMENT DE LA SITUACIÓ D'APRENTATGE

Quines són les principals estratègies metodològiques que es preveuen utilitzar? Quins tipus d'agrupament realitzarem? Quins són els principals materials que necessitarem? Etc.

Aprenentatge basat en reptes.

Treball cooperatiu.

Ús de fonts visuals (mapes, esquemes, línies del temps).

Metodologia activa i participativa.

ACTIVITATS D'APRENENTATGE I D'AVALUACIÓ

Activitat	Descripció de l'activitat d'aprenentatge i d'avaluació	Temporització
Activitats inicials <i>Què en sabem?</i>	(motivació): • Visualització d'un mapa animat del recorregut d'Anníbal des d'Hispania fins a Itàlia. • Pluja d'idees: <i>Per què creieu que va ser tan difícil per Roma derrotar Anníbal?</i>	1 sessió de 55 minuts
Activitats de desenvolupament <i>Aprenem nous sabers</i>	- Treball amb mapes: localització de les batalles de Trèbia, Trasimè i Cannes. - Lectura guiada de textos adaptats sobre cada batalla. - Taula comparativa: estratègia cartaginesa vs. estratègia romana. - Treball cooperatiu: cada grup analitza una batalla i n'explica el desenvolupament.	1 sessió de 55 minuts
Activitats d'estructuració <i>Què hem après?</i>	- Lectura en veu alta i feedback del docent amb els alumnes. - Exercici de síntesi individual escrit en paper que s'haurà d'entregar.	1 sessió de 55 minuts
Activitats d'aplicació <i>Apliquem el que hem après</i>	(producte): • Elaboració d'un mapa comentat o infografia explicant les batalles d'Anníbal a Itàlia i el seu resultat.	1 sessió de 55 minuts

BREU DESCRIPCIÓ DE COM S'ABORDEN ELS VECTORS⁹ EN AQUESTA SITUACIÓ D'APRENTATGE

1/ Aprenentatges competencials: treball diversificat i treball de les competències:

- Competència específica 1: Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre la causalitat històrica.
- Competència específica 2: Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat
- Competència específica 5: Explicar les interrelacions entre els elements de l'espai geogràfic, per gestionar les activitats humanes en el territori amb criteris de sostenibilitat
- Competència específica 9: Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se apropiïn

2/ Perspectiva de gènere. Treball de la Competència 13 de l'Àmbit socials (Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones). Treball en grups heterogenis; vetllar una mirada de gènere en les activitats actives i resultants del procés d'ensenyament-aprenentatge.

3/ Universalitat del currículum: Respecte i menció constant a altres àmbits de coneixement. Respecte per les paraules llatines originals de l'antiga Roma i la seva correcta transcripció.

4/ Qualitat de l'educació de les llengües: vetllar la correcta escriptura i expressió.

5/ Ciutadania democràtica i consciència global: treball en equip i en grup i respecte i empatia amb el patrimoni.

6/ Benestar emocional: gestió i vetllar per una bona convivència. Resoldre potencials problemes relacionals i de convivència que vagin sorgint sempre actuant amb diàleg, empatia i temps

⁹ 1. Aprenentatges competencials. 2. Perspectiva de gènere. 3. Universalitat del currículum. 4. Qualitat de l'educació de les llengües. 5. Benestar emocional. 6. Ciutadania democràtica i consciència global.

MESURES I SUPORTS **UNIVERSALS**¹⁰

Organització flexible del centre:

- Grups heterogenis
- Treballs individuals, per parelles i en petit grup
- Triar recursos metodològics adients segons cada necessitat.
- Suports visuals: acompanyar les activitats amb imatges que exemplifiquin i ajudin a la comprensió.
- Afavorir que es puguin proporcionar diferents formes de representació: visual, auditiva, en format text, imatge, seqüenciant la informació...
- Afavorir les activitats obertes en què els alumnes puguin expressar-se de diferents maneres.
- Determinar el suport que necessitarà cada alumne segons l'activitat que s'estigui realitzant.
- Tenir en compte la durada de les activitats, la necessitat d'activitats més reduïdes però més nombroses o bé simplement una única activitat però una mica més llarga.

¹⁰ Les mesures i els suports universals són els que s'adrecen a tot l'alumnat. Han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionar als alumnes i als docents estratègies per minimitzar les barreres d'accés a l'aprenentatge i a la participació que es troben a l'entorn, i garantir la convivència i el compromís de tota la comunitat educativa.

MESURES I SUPORTS ADDITIONALS¹¹ O INTENSIVS¹²

Quines mesures o suports addicionals o intensius es proposen per a cadascun dels alumnes següents:

Alumne/a	Mesura i suport addicional o intensiu
	Personalització dels aprenentatges dels alumnes amb NEE que poden ser: - PI: adaptació de tota la situació d'aprenentatge al contingut del pla individualitzat - Dislectia - Lateralitat creuada - Discalcúlia - TEL - TDA - TDAH - Aula Acollida - PIM – Tastet d'oficis - Altres situacions que puguin anar sorgint i essent descrites de manera rigorosa i adequada per l'equip de psicopedagogia i/o l'equip docent.

¹¹ Les mesures i els suports addicionals s'adrecen a alguns alumnes. Permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible, preventiva i temporal, focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge que poden comprometre l'avenç personal i escolar.

¹² Les mesures i els suports intensius són específics per als i les alumnes amb necessitats educatives especials, estan adaptats a la seva singularitat i permeten ajustar la resposta educativa de forma extensa, amb una freqüència regular i, normalment, sense límit temporal.